

POVESTEA FURCII DE CAIER DE LA ȘERCAIA

*Torcea bunică timpul în caierul de
lână,
curgea întruna firul pe fusul slab
zărit,
în raza lămpii afumânde...
(versuri de Tudor Iancu)*

Furca de caier "închistrițată" (crestată), cu tijă lungă și scăunaș cu trei picioare este un tip de furcă foarte special și ne bucurăm să o avem în Colecție. Iată de ce :

Până prin anii 1950, în gospodăriile țărănești erau folosite două tipuri de furci : furca de brâu – ce putea fi luată subsuori și dusă la șezători, la câmp, pe uliță ; și furca cu tijă lungă prevăzută la bază cu un suport – utilizată doar în interiorul locuinței. Dacă primul tip de furcă este întâlnit peste tot unde au trait români, ultimul tip de furcă este caracteristic comunităților maghiare și săsești din Transilvania. În Sudul Transilvaniei, în satele de pe Țara Oltului, româncele încă foloseau furca lungă, asemănătoare celei din dotarea colecției noastre, din imagini.

Mai toate astfel de furci lungi – azi majoritatea păstrate în muzee și colecții – sunt piese făurite cu meșteșug, adevărate opera de artă. Create de bărbați, ele au devenit un simbol pentru riturile de inițiere feminine și mesagere ale dragostei. Deseori erau dăruite de feciori fetelor, drăguțelor lor. În cazul în care darul era acceptat, gestul dobânda valoare de logodnă. După cununie, furcile erau păstrate cu grijă, ca dovadă de dragoste.

Despre o frumoasă poveste de dragoste de acum aproape un secol vorbește și cu furca din imagini. Iosif Bota din Șercaia (pe care noi l-am numit Iosif I) a fost luat de bărbat de către Miuța, după dar. Furca a ajuns în casa fiului lor, Iosif al II-lea (Sivu) și la ea a tors nora Lucreția. Mai apoi furca a ajuns la Iosif al III-lea (Sivucu), nepotul celui care a creat furca. Iar soția acestuia, Silvia, a lăsat-o zestre satului, la muzeu, în amintirea frumoaselor legături de dragoste ce se înfiripau în trecut, povești ce dădeau naștere unor tradiții .

Tija acestei furci măsoară aproape doi metri (aproape cât înălțimea corpului uman) și a fost realizată prin tăiere și cioplire, cu patru fețe plane, decorate prin crestare, incizie și vopsire. Este o furcă "închistrițată" (împodobită, împistrită). Încă se pot observa urme de culoare : alb, galben, roșu-cărămiziu, negru. Motivele de pe tijă sunt geometrice (triunghi, pătrat, romb) dar și florale. Multiplicate, acestea alternează și formează trei câmpuri (registre) distincte.

Astăzi, privim cu alți ochi furcile de tors, precum aceasta, vedem frumusețea lor, dar uităm poveștile din spatele lor și uităm mai ales semnificația semnelor de pe ele. Inițial, aceste semne nu au avut doar un simplu rol estetic, așa cum am fi tentați să credem, ci aveau o semnificație concretă, un limbaj și un caracter sacru, pe care nu-l mai putem percepe. Atât suntem de departe de strămoși !

Furca de caier cu tijă lungă și scăunaș cu picioare reprezentativă pentru satul Șercaia ! Așa cum sunt majoritatea pieselor donate sau achiziționate de la localnici, care așteaptă să fie aflate, citite, cunoscute.

Text : Dana Streza